

ĐỔI MỚI NỘI DUNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC CÁC MÔN THỰC HÀNH GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC AN NINH NHÂN DÂN

Phạm Huy Quang

Khoa Quân sự, võ thuật, thể dục thể thao, Trường Đại học An ninh nhân dân

Tóm tắt: Bài viết phân tích thực trạng giảng dạy các môn thực hành giáo dục quốc phòng tại Trường Đại học An ninh nhân dân, chỉ ra những kết quả đạt được và một số hạn chế còn tồn tại. Trên cơ sở đó, đề xuất các giải pháp đổi mới nội dung, phương pháp và ứng dụng công nghệ nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu xây dựng lực lượng Công an nhân dân trong tình hình mới.

Từ khóa: giáo dục quốc phòng, dạy học thực hành, đổi mới phương pháp, đào tạo Công an nhân dân, chuyển đổi số.

INNOVATING THE CONTENT AND TEACHING METHODS OF PRACTICAL NATIONAL DEFENSE EDUCATION SUBJECTS AT THE PEOPLE'S SECURITY UNIVERSITY

Abstract: This article analyzes the current state of teaching practical courses in national defense education at the People's Security University, highlighting achievements and existing limitations. Based on this, it proposes solutions to innovate the content, methods, and technology application to improve the quality of training and meet the requirements of building the People's Public Security force in the new situation.

Keywords: national defense education, practical teaching, method innovation, People's Public Security training, digital transformation.

Nhận bài: 18/03/2026

Phản biện: 19/04/2026

Duyệt đăng: 23/04/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh thế giới và khu vực đang có nhiều biến động nhanh chóng, phức tạp và khó lường, vấn đề quốc phòng, an ninh đang đứng trước nhiều thách thức mới. Bên cạnh những yếu tố truyền thống như xung đột vũ trang, khủng bố, tội phạm có tổ chức, hiện nay các mối đe dọa phi truyền thống như chiến tranh mạng, chiến tranh thông tin, tội phạm công nghệ cao, biến đổi khí hậu, dịch bệnh toàn cầu... đang tác động trực tiếp đến môi trường an ninh quốc gia. Điều đó đặt ra yêu cầu cấp thiết đối với lực lượng Công an nhân dân (CAND) nói chung và công tác giáo dục – đào tạo cán bộ Công an nói riêng, phải không ngừng đổi mới, thích ứng và nâng cao năng lực toàn diện.

Trong hệ thống giáo dục của các trường Công an, các môn thực hành giáo dục quốc phòng (GDQP) giữ vai trò đặc biệt quan trọng. Đây không chỉ là những môn học rèn luyện thể lực, kỹ năng sử dụng vũ khí, thao tác chiến đấu, mà còn là quá trình rèn luyện bản lĩnh chính trị, tác phong quân sự, ý thức kỷ luật, tinh thần đồng đội, và khả năng xử lý tình huống thực tế. Thông qua các môn học này, học viên được hình thành phẩm chất cần thiết của người chiến sĩ Công an – “vừa hồng, vừa chuyên”, có trí tuệ, có sức khỏe, có bản lĩnh, sẵn sàng chiến đấu vì an ninh Tổ quốc và hạnh phúc của nhân dân.

Tuy nhiên, trong giai đoạn hiện nay, khi đất nước đang bước vào thời kỳ chuyển đổi số toàn diện, công tác giáo dục – đào tạo trong lực lượng CAND phải đổi mới với nhiều thách thức mới. Môi trường học tập, huấn luyện và yêu cầu nghề nghiệp đã có nhiều thay đổi; các hình thức đe dọa an ninh ngày càng tinh vi, công nghệ cao, đòi hỏi cán bộ, chiến sĩ không chỉ có thể lực và kỹ năng chiến đấu tốt, mà còn phải có tư duy linh hoạt, khả năng sử dụng công nghệ hiện đại và kỹ năng xử lý tình huống trong không gian số. Trong bối cảnh đó, việc đổi mới nội dung và phương pháp dạy học các môn thực hành giáo dục quốc phòng là yêu cầu tất yếu, mang tính cấp bách và có ý nghĩa chiến lược đối với các trường Công an nhân dân.

Ngoài ra, yêu cầu về xây dựng lực lượng CAND chính quy, tinh nhuệ, hiện đại trong tình hình mới đòi hỏi công tác giáo dục – đào tạo nói chung, và đào tạo thực hành quốc phòng nói riêng, phải được tổ chức theo hướng hiện đại hóa, chuyên sâu, hiệu quả và gắn với chuyển đổi số. Mỗi bài giảng, mỗi giờ huấn luyện cần phải trở thành một quá trình huấn luyện toàn diện cả về kiến thức, kỹ năng và thái độ, hướng tới mục tiêu đào tạo ra những sĩ quan, cán bộ Công an có tác phong chuyên nghiệp, năng lực hành động thực tế, tinh thần trách nhiệm cao và khả năng thích ứng với mọi tình huống an ninh – xã hội phức tạp.

Bài viết này với mong muốn làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn của vấn đề, đồng thời phân tích thực trạng công tác giảng dạy các môn thực hành giáo dục quốc phòng tại Trường Đại học An ninh nhân dân hiện nay. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số định hướng, giải pháp khả thi nhằm đổi mới nội dung, phương pháp và tổ chức giảng dạy, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội trong tình hình mới.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng công tác giảng dạy các môn dạy thực hành giáo dục quốc phòng

2.1.1. Thực trạng chung

Trong những năm qua, được sự quan tâm chỉ đạo của Đảng ủy, Ban Giám hiệu Trường Đại học An ninh nhân dân, công tác giảng dạy các môn thực hành giáo dục quốc phòng đã có nhiều chuyển biến tích cực. Nhà trường xác định đây là một trong những nội dung trọng tâm của chương trình đào tạo, góp phần trực tiếp hình thành tác phong, kỷ luật, tinh thần chiến đấu và năng lực thực hành nghề nghiệp cho học viên.

Các môn học thực hành như võ thuật, bắn súng, điều lệnh CAND, kỹ chiến thuật, huấn luyện thể lực, được triển khai nghiêm túc, đúng chương trình, kế hoạch, đảm bảo yêu cầu về thời gian, quân số, nội dung và an toàn tuyệt đối trong huấn luyện.

Nhà trường đã đầu tư đáng kể về cơ sở vật chất phục vụ dạy – học: thao trường, bãi tập, phòng mô phỏng bắn súng điện tử, trang thiết bị tập luyện thể lực. Công tác quản lý, tổ chức giảng dạy, kiểm tra đánh giá, có kế hoạch cụ thể theo từng học kỳ, đảm bảo tính đồng bộ và thống nhất.

Đội ngũ giảng viên tham gia giảng dạy các môn thực hành GDQP phần lớn có bề dày kinh nghiệm thực tiễn công tác chiến đấu, trình độ chuyên môn vững vàng, nhiều đồng chí từng tham gia công tác thực tế tại các đơn vị chiến đấu, có khả năng truyền đạt sinh động, gần gũi và mang tính định hướng thực tiễn cao.

Công tác quản lý học viên trong giờ học thực hành được tổ chức chặt chẽ, nghiêm túc theo tác phong, điều lệnh Công an nhân dân; kỷ luật lớp học được duy trì nghiêm, đảm bảo học viên hình thành ý thức tổ chức kỷ luật, tinh thần tập thể và tác phong công tác chính quy.

Ngoài các giờ học chính khóa, nhà trường còn tổ chức các hội thao, diễn tập, hội thi võ thuật, bắn súng, thể lực toàn trường, qua đó khuyến khích học viên rèn luyện thể chất, tinh thần đồng đội

và ý chí thi đua học tập, góp phần xây dựng môi trường giáo dục toàn diện.

2.1.2. Những ưu điểm nổi bật

- Thứ nhất, nội dung giảng dạy bám sát chương trình khung của Bộ Công an và được điều chỉnh phù hợp với đặc thù đào tạo của Trường Đại học An ninh nhân dân. Nhiều nội dung đã được cập nhật gắn với thực tế chiến đấu, công tác bảo đảm an ninh trật tự và yêu cầu tác nghiệp của lực lượng CAND trong bối cảnh mới.

Đặc biệt, các chuyên đề huấn luyện về phòng chống tội phạm công nghệ cao, khủng bố, bạo loạn, an ninh phi truyền thống, cũng như các tình huống giả định liên quan đến ứng phó khẩn cấp, cứu hộ – cứu nạn, sử dụng vũ khí và công cụ hỗ trợ, được xây dựng sát thực tế, góp phần nâng cao kỹ năng xử lý tình huống và bản lĩnh nghề nghiệp cho học viên.

- Thứ hai, phương pháp giảng dạy từng bước được đổi mới theo hướng phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học. Nhiều giảng viên đã kết hợp linh hoạt giữa thuyết minh, trực quan, thị phạm và thực hành nhóm, giúp học viên nắm vững kỹ năng và kỹ thuật cơ bản. Một số nội dung huấn luyện đã ứng dụng công nghệ thông tin như trình chiếu video mô phỏng, mô hình 3D.

- Thứ ba, cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ huấn luyện được quan tâm đầu tư. Hệ thống thao trường, sân tập, phòng huấn luyện bắn súng điện tử, đáp ứng tốt yêu cầu dạy và học. Nhà trường chú trọng bảo đảm an toàn trong huấn luyện, tuân thủ nghiêm ngặt quy trình kỹ thuật, phòng chống tai nạn, chấn thương.

Thứ tư, đội ngũ giảng viên có tinh thần trách nhiệm cao, luôn nêu gương trong công tác giảng dạy, quản lý học viên và huấn luyện, thường xuyên phối hợp tổ chức hội giảng, thao giảng, rút kinh nghiệm chuyên môn, góp phần nâng cao năng lực sư phạm, kỹ năng tổ chức huấn luyện và khả năng xử lý tình huống sư phạm của giảng viên.

Thứ năm, ý thức, thái độ học tập của học viên ngày càng tích cực. Phần lớn học viên xác định đúng động cơ học tập, có tinh thần rèn luyện nghiêm túc, tự giác, kỷ luật cao. Nhiều học viên đạt thành tích tốt trong các kỳ kiểm tra, hội thao cấp trường, cấp Bộ; qua đó khẳng định hiệu quả của công tác giảng dạy và huấn luyện thực trong nhà trường.

Nhìn chung, công tác giảng dạy và học tập các môn thực hành giáo dục quốc phòng tại Trường Đại học An ninh nhân dân đã đạt nhiều kết quả

tích cực, góp phần trực tiếp vào việc rèn luyện bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức, năng lực thực hành nghề nghiệp và sức khỏe cho học viên, tạo nền tảng quan trọng để thực hiện mục tiêu đào tạo cán bộ Công an “vừa hồng, vừa chuyên”, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

2.1.3. Hạn chế

Thứ nhất, điều kiện cơ sở vật chất, phương tiện của nhà trường chưa đảm bảo. Nhà trường vẫn chưa xây dựng trường bắn đạn thật nên số buổi bắn còn hạn chế, do phải thuê mượn đơn vị ngoài trường dẫn tới tình trạng phụ thuộc vào lịch bắn của đơn vị. Gây khó khăn trong việc tổ chức, ảnh hưởng đến thời gian học tập và mức độ tiếp xúc thường xuyên với môi trường bắn súng thực tế. Việc thiếu trường bắn chuyên dùng ảnh hưởng lớn đến kỹ năng sử dụng vũ khí, phản xạ và khả năng xử lý trong tình huống khẩn cấp của sinh viên. Chưa xây dựng sân bãi quân sự chuyên dụng.

Thứ hai, thiếu phương pháp dạy sáng tạo và tổ chức tình huống mô phỏng. Hiện nay, đa số giảng viên vẫn đang duy trì phương pháp giảng dạy truyền thống, chủ yếu dựa trên truyền thụ một chiều, thao diễn mẫu – học viên thực hành theo. Các bài giảng thường tập trung vào lý thuyết nhiều hơn là các hoạt động tương tác thực tế, thiếu các tình huống thực tế giả định hoặc các buổi mô phỏng sát với thực tế khiến sinh viên gặp nhiều khó khăn rèn luyện kỹ năng xử lý tình huống linh hoạt và sáng tạo.

Thứ ba, hệ thống giáo trình, tài liệu phục vụ học tập chưa được phong phú và đa dạng. Số lượng giáo trình không đáp ứng đầy đủ cho sinh viên. Việc thiếu giáo trình tài liệu ảnh hưởng lớn đến sự tìm hiểu chất lượng học tập của sinh viên tại trường.

Thứ tư, áp dụng công nghệ thông tin và công nghệ mô phỏng trong quá trình giảng dạy, huấn luyện còn hạn chế. Với đặc thù về nội dung giảng dạy chủ yếu là thực hành động tác nên sự đầu tư áp dụng công nghệ thông tin trong xuyên suốt quá trình giảng dạy, các môn giáo dục quốc phòng chưa được quan tâm đúng mức. Trình độ tin học của giảng viên chỉ ở mức cơ bản, chưa đáp ứng được yêu cầu về áp dụng công nghệ thông tin vào các môn giáo dục quốc phòng.

III. KẾT LUẬN

Đổi mới nội dung và phương pháp dạy học các môn thực hành giáo dục quốc phòng tại Trường Đại học An ninh nhân dân là yêu cầu tất yếu nhằm đáp ứng nhiệm vụ bảo vệ an ninh trong bối cảnh mới. Mặc dù đã đạt được nhiều kết quả tích cực, công tác giảng dạy vẫn còn một số hạn chế cần khắc phục.

Việc triển khai đồng bộ các giải pháp về nội dung, phương pháp, cơ sở vật chất và ứng dụng công nghệ sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo. Qua đó, nhà trường sẽ đào tạo được đội ngũ cán bộ Công an “vừa hồng, vừa chuyên”, đáp ứng tốt yêu cầu thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Công an (2020), *Chương trình đào tạo các học phần Giáo dục quốc phòng – an ninh trong các trường Công an nhân dân*, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh, ban hành kèm theo Thông tư số 05/2018/TT-BGDĐT*.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2013), *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh*, Hà Nội.